

**Κήρυγμα του Θεοφιλ. Επισκόπου Αλικαρνασσοῦ κ. Αδριανού
εν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ
κατὰ τὴν Κυριακὴν τῆς Ορθοδοξίας
(25 Φεβρουαρίου 2018)**

*«οὕτως καγὼ δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι καὶ περιπτύσσομαι τὰς ἱεράς εἰκόνας,
ὡς ἀρραβῶνα τῆς σωτηρίας μου οὐσας».*
(Πρακτικά Ζ' Οικουμενικῆς Συνόδου)

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,
Σεβασμία τῶν Ἱεραρχῶν χορεία,
Τίμιον πρεσβυτέριον,
Λαέ του Θεοῦ ἠγαπημένε,

Συνήχθημεν σήμερον ἐπὶ το αὐτό, διὰ νὰ τιμήσωμεν, ἐν παμφῶτῳ
Ευχαριστιακῇ συνάξει, τὴν ἤδη ἐπὶ χίλια ἑκατὸν εβδομήκοντα καὶ πέντε
(1175) συναπτά ἔτη εορταζομένην παρ' ἡμῖν ἱερὰν πανήγυριν, τὴν
ευφρόσυνον ἐπέτειον τῆς ἀναστηλώσεως τῶν αγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων,
καὶ διὰ νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν δέσμευσιν ἡμῶν ὅπως διατηρήσωμεν
ἀλώβητον τὴν πίστιν, τὴν πίστιν τῶν Ἀποστόλων, τὴν πίστιν τῶν Πατέρων,
τὴν πίστιν τῶν Ορθοδόξων, τὴν στηρίξασαν καὶ στηρίζουσαν τὴν
Οικουμένην.

Ἡ τιμητικὴ προσκύνησις τῶν εἰκόνων καὶ ἡ κεντρικὴ θέσις αὐτῶν εἰς τὴν
Ορθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν εἶναι ἀπλῶς μία παράδοσις τῆς χριστιανικῆς
Ἀνατολῆς καὶ μία διάστασις τῆς λαϊκῆς εὐσεβείας, χωρὶς θεολογικὴν
ουσίαν. Ἀνήκει εἰς τὸν πυρῆνα τῆς πίστεως καὶ τῆς ταυτότητος τῶν
Ορθοδόξων. Εἰς τὴν Ορθόδοξον εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἀσπαζόμεθα "στόμασι,
καὶ καρδίᾳ καὶ θελήματι", κατὰ τὸν ὑμνωδόν, (Κανὼν Κυριακῆς τῆς
Ορθοδοξίας, ὠδή η'), συμπυκνούνται καὶ ἀποκαλύπτεται ἡ τρισημῶς ἐνότης
τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ἡτοι τῆς Ορθοδοξίας τῆς πίστεως, τῆς ορθῆς λατρείας
καὶ δοξολογίας τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς Χριστοπρεπούς βιοτῆς καὶ ἀναστροφῆς
ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ αὐτῇ, ορθῶς ἐλέχθη, ὅτι εἰς τὴν ἀπόρριψιν τῆς
τιμῆς τῶν εἰκόνων συνοψίζονται ὅλαι αἱ αἰρέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐταλάνισαν τὴν
Ἐκκλησίαν, καὶ ὅτι ὁ ἀγὼν κατὰ τῆς Εἰκονομαχίας ἦτο ἀγὼν ὑπὲρ τῆς
Ορθοδοξίας τῆς πίστεως. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, ἡ ἀναστήλωσις τῶν Ἱερῶν
εἰκόνων τὸ ἔτος 843, εορτάζεται ὡς νίκη τῆς Ορθοδοξίας, ὡς κατάργησις
τῶν νόθων καὶ πεπλασμένων δογμάτων.

Το θεολογικὸν ὑπόβαθρον τῶν εἰκόνων εἶναι ἡ, ἐν τῷ "αἰὲ μένοντι
μυστηρίῳ" τῆς Θείας Ἐνανθρωπήσεως ἀποκαλυφθεῖσα προαιώνιος Βουλὴ
τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τῆς
κτίσεως ὅλης, διὰ τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ὅλαι αἱ εἰκόνες

μαρτυρούν ότι ο Χριστός είναι ο ελθών εις το σώσαι τον άνθρωπον και ο ερχόμενος εν δόξη, διά να ολοκληρωθή το σχέδιον της θείας Οικονομίας.

Τα εικονιζόμενα πρόσωπα εμφανίζονται εν τη βιωθείση κατά χάριν μεταμορφώσει, η οποία παραπέμπει εις την εσχατολογικήν δόξαν της Βασιλείας. Κάθε εικόν αναφέρεται ταυτοχρόνως εις την ένσαρκον παρουσίαν του Βασιλέως Χριστού και εις την αναμενομένην εσχατολογικήν Βασιλείαν, εις την οποίαν ευρίσκεται η πληρότης της ζωής. "Ο Βασιλεύς ήλθεν, η Βασιλεία θα έλθη", όπως θα έλεγεν ο μέγας θεολόγος του παρελθόντος αιώνος π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ. Εν τω πνεύματι τούτω, κατανοείται ότι η ορθόδοξος εικόν δεν εκφράζει την πίστιν του αγιογράφου ως ατόμου, αλλά την εμπειρίαν της πίστεως και την ζωήν ολοκλήρου της εκκλησιαστικής Κοινότητος. Ο αγιογράφος είναι η χείρ της Εκκλησίας, και η εικόν είναι μαρτυρία και ομολογία πίστεως, όχι απλώς ένα καλλιτέχνημα.

Τα λεχθέντα επιβεβαιώνονται και από την άρρηκτον σχέσιν των εικόνων με την λειτουργικήν ζωήν της Εκκλησίας. Όταν εισερχόμεθα εις τον Ναόν, περιβαλλόμεθα από πλήθος εικόνων, αι οποίαι δεν απεικονίζουν απλώς τα ιερά πρόσωπα, αλλά τα παροντοποιούν. Ο πιστός ευρίσκεται εδώ εν τω μέσω ζώντων προσώπων, τα οποία τον βλέπουν και επικοινωνούν με αυτόν, πριν ακόμη ο ίδιος τα ατενίση. Προσκυνούντες τας εικόνας, εισερχόμεθα εις προσωπικήν σχέσιν με το εικονιζόμενον πρόσωπον, μετέχομεν εις το προβαλλόμενον γεγονός. Ορθώς τονίζεται, ότι αι εικόνες είναι έκφρασις του κοινοτικού και σχεσιακού χαρακτήρος της εκκλησιαστικής ζωής.

Τούτο συνδέεται ουσιωδώς με την Θείαν Ευχαριστίαν, ως την υψίστην εκφρασιν του μυστηρίου της εν Χριστώ λυτρώσεως του ανθρώπου και του κόσμου, και της μελλούσης τελειώσεως των πάντων. Η τοποθέτησις και η τάξις των εικόνων εντός του Ναού, προσανατολίζονται προς το Άγιον Βήμα και το πανίερρον Θυσιαστήριον, και ενδυναμώνουν τα ευχαριστιακά βιώματα και την ευχαριστιακήν συνείδησιν των πιστών. Ορθώς έχει παρατηρηθή ότι η αναγέννησις της ευχαριστιακής εκκλησιολογίας, από τα μέσα του παρελθόντος αιώνος, συμβαδίζει με την εκ νέου αποκάλυψιν της αξίας της βυζαντινής αγιογραφίας και της επιστροφής των αυθεντικών εικόνων εις τους Ναούς μας, μετά την μακράν κυριαρχίαν δυτικοτρόπου εικονογραφήσεως.

Με το γεγονός ότι η Θεία Ευχαριστία είναι το μυστήριο, εν τω οποίω βιούνται τα Έσχατα εν τω παρόντι, και εικονίζεται η Βασιλεία του Θεού, συνδέεται η σωτηριολογική αναφορά και λειτουργία των εικόνων. Η εικόν υπενθυμίζει εις τους πιστούς ότι η πτώσις δεν είναι η φύσις του ανθρώπου

και ότι ο άνθρωπος, χάριτι Θεού, έχει αιώνιον προορισμόν, είναι "ζών ενταύθα οικονομούμενον και αλλαχού μεθιστάμενον, και πέρας του μυστηρίου, τη προς Θεόν νεύσει θεούμενον." (Γρηγόριος ο Θεολόγος).

Αυτό το πνεύμα εκφράζει και η παράσταση των προσώπων εις τας εικόνας με ασκητικά χαρακτηριστικά, με απλοτητα και σοβαρότητα, και με διαφορετικές από τα κοινά σώματα αναλογίας και διαστάσεις. Τα πάντα είναι πλήρη φωτός, του αιδίου φωτός της Μεταμορφώσεως και της Αναστάσεως του Σωτήρος. Τα πάντα παραπέμπουν εις την μέλλουσαν τελικήν Μεταμόρφωσιν και Ανάστασιν, εις την οποίαν διαβαίνομεν διά του Σταυρού και της Αναστάσεως του Κυρίου, διά της άρσεως του ημετέρου σταυρού, και διά της προσωπικής μετοχής εις το μυστήριο και τα μυστήρια της Εκκλησίας.

Το σωστικόν μήνυμα των ιερών εικόνων είναι η πολυτιμωτάτη προσφορά της Ορθοδοξίας εις τον σύγχρονον κόσμον, και δη εις την εποχήν της λεγομένης "οπτικής επανάστασεως", της "εικονικής πραγματικότητος", και του "κατακλυσμού των εικόνων", ανατροπών αι οποίαι αποπροσωποποιούν τους ανθρώπους, τους μετατρέπουν εις αριθμούς και "δεδομένα" του ηλεκτρονικού υπολογιστού, τα οποία κυκλοφορούν ακυβέρνητα εις τον κυβερνοχώρον, εις το αχανές ψηφιακόν σύμπαν. Η αλήθεια της ορθόδοξου εικόνας αποτελεί εναλλακτικήν πρότασιν ζωής και ελευθερίας, έναντι της συγχρόνου "εικονομαχίας" κατά της θείας εικόνας εις τον άνθρωπον, έναντι της ενθαδικής και αυτονόμου ελευθερίας, της ζωής χωρίς πόθον και ελπίδα αιωνιότητος, της διεκδικήσεως ατομικών δικαιωμάτων, χωρίς την αίσθησιν του βάθους της εν Χριστώ παραιτήσεως από το "εγώ", εν ονόματι της αγάπης. Η ορθόδοξος εικών είναι μία θεολογική γλώσσα, με την οποίαν εκφράζεται ο αυθεντικός τρόπος σχέσεως του πιστού με τον Θεόν, με τον συνάνθρωπον και σύνολον την δημιουργίαν. Θεωρούμεν, επίσης, ότι η ορθή κατανόησις του νοήματος της εικόνας εκ μέρους του δυτικού Χριστιανικού κόσμου, θα δώση νέαν ώθησιν και προοπτικήν εις τον διαχριστιανικόν διάλογον.

Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα,

Μία εκ των μεγαλειωδών και των πλέον συγκλονιστικών στιγμών της ιστορίας του Γένους, είναι η εικών των δεδιωγμένων εκ των πατρογονικών εστιών ένεκεν της πίστεως αυτών, Ορθόδοξων Χριστιανών, βασταζόντων τας ιεράς εικόνας ως το πολυτιμωτάτον κειμήλιον και τον τιμαλφέστατον θησαυρόν, διά να τας διασώσουν, να τας προσκυνούν και να αντλούν ευλογίαν και δύναμιν εν τη ξένη, μιμνησκόμενοι της γλυκυτάτης πατρίδος, της αγιοτόκου γης των Πατέρων. Όντως, Ορθοδοξία είναι να ανακαλύπτωμεν και να βλέπωμεν όλην την αλήθειαν της πίστεώς μας εις

μίαν εικόνα του Χριστού, εις την εικόνα της Παναγίας Παμμακαρίστου ή της Παναγίας Φανερωμένης, εις μίαν εκ των αναριθμητών εικόνων των Αγίων μας.

Η καθ' ημάς Ανατολή, και δη η Πόλις των Πόλεων, είναι ο ευλογημένος τόπος, όπου διευτώθη με δογματικούς όρους, υπό Οικουμενικών Συνόδων, η αλήθεια της Ορθοδόξου πίστεως, η αλήθεια της εικόνας, η αλήθεια την οποίαν τιμώμεν σήμερον εν τω Πανσέπτω Πατριαρχικώ Ναώ, εν ατμοσφαίρα εκπάγλου λαμπρότητος και ουρανοειδούς φωτοχυσίας. Αυτήν την σωστικήν αλήθειαν ενσαρκώνει, εκπροσωπεί και εκφράζει η Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία, πηδαλιουχουμένη Χριστοπρεπώς υπό της Υμετέρας Θεοτιμήτου και Θεοφρουρήτου Σεπτής Κορυφής, διακονούσα την ευστάθειαν της Ορθοδοξίας, τους διαχριστιανικούς διαλόγους, την διαθρησκειακήν προσέγγισιν, την δικαιοσύνην και την ειρήνην, τα θύματα της πολυκεφάλου βίας, τους κοπιώντας και πεφορτισμένους, αγαπώσα τον Κύριον εν τω ανθρώπω και τον άνθρωπον εν τω Κυρίω, ορθοδοξούσα και ορθοπραγούσα, διά του "αγαπήσαντος ημάς" (Ρωμ. η'37), "ορθοδοξίας φέγγει ελλαμπομένη", φωτοδόχος και φωτοδότις, "Εκκλησία των του Χριστού πενήτων" και πνευματική φωτοδότειρα της Οικουμένης.

Εν τω πνεύματι τούτω, δεόμεθα του παντεπόπτου και παναγάθου Θεού, όπως σκέπη την Κωνσταντινουπολίτιδα Εκκλησίαν, τον Σεπτόν Προκαθήμενον, την Σεβασμίαν Ιεραρχίαν και τα φωτόμορφα τέκνα αυτής, και όπως ο παραγενόμενος εις το σώσαι τον κόσμον Σωτήρ, αξιώση πάντας ημάς, πρεσβείαις και μεσιτεία της Αγιοπρώτου Μητρος Αυτού και πάντων των Αγίων να διατρέξωμεν θεαρέστως τον δόλιχον της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής και να προσκυνήσωμεν τα Τίμια Πάθη και την ένδοξον Αυτού Ανάστασιν. Γένοιτο.